

PZ 2,2019
Streszczenia w języku polskim

Wojciech Bąba

Słowa kluczowe: integracja europejska, Unia Europejska, państwa południowośroziemnomorskie, Afryka Północna, Bliski Wschód, układy stowarzyszeniowe

Podstawowym celem artykułu jest analiza relacji gospodarczych Unii Europejskiej z państwami południowośroziemnomorskimi oraz sformułowanie na bazie jej wyników opinii o rozwoju tych relacji w przyszłości.

Prowadzone w artykule rozważania koncentrują się na kwestii zidentyfikowania czynników prawnych (umowy bilateralne) oraz empirycznych (stan relacji dwustronnych, mierzone wartościami wskaźników), odpowiedzialnych za specyfikę relacji UE z danym państwem południowośroziemnomorskim.

W artykule sformułowano następujące hipotezy badawcze:

- relacje UE z każdym z analizowanych państw są specyficzne,
- relacje te są w istotnym stopniu pochodną położenia geograficznego danego państwa oraz historii jego związków z europejskimi metropoliami kolonialnymi.

Podstawowymi metodami badawczymi, zastosowanymi w artykule, są analiza zapisów umów międzynarodowych i wartości wskaźników empirycznych oraz synteza wyników i formułowanie wniosków. Wykorzystanie tych metod poprzedziły: przegląd literatury naukowej oraz zastosowanie metod statystycznej analizy danych.

Gracjan Cimek

Słowa kluczowe: Szanghajska Organizacja Współpracy, porządek międzynarodowy, świat wielobiegunowy, Azja Centralna, Chiny, Rosja, USA, Indie.

W systemie międzynarodowym pojawiły się jakościowe zmiany. Od 2010 roku erozji poprzedniego ładu towarzyszy kształtowanie się świata wielobiegunowego. Jak każda zmiana jakościowa, także obecna oznacza natężenie rywalizacji i sprzeczności. Istotę współczesnej rywalizacji geopolitycznej można opisać poprzez zastosowanie podziału na świat euratlantycki i eurazjatycki. Centrum geopolityki euroatlantyckiej stanowią obecnie państwa G-7 z hegemoniczną rolą USA; natomiast gospodarczym centrum przestrzeni eurazjatyckiej są leżące w Azji Wschodniej, Chiny (ChRL), a militarnie Rosja leżąca na tzw. heartlandzie; ważną pozycję zajmują też Indie. W tej rozgrywce liczą się również organizacje międzynarodowe.

Celem artykułu jest ukazanie funkcjonowania Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SOW) w sytuacji pierwszego rozszerzenia jej składu o dwóch nowych członków, którymi są Indie i Pakistan. Artykuł ukazuje genezę SOW, rolę w kształtowaniu sytuacji regionalnej, specyfikę aktywności poszczególnych członków oraz wybranych państw aspirujących do tego tytułu oraz globalny rezonans jej działalności.

Główny problem badawczy brzmi: jakie znaczenie geopolityczne uzyskuje obecnie SOW? W artykule weryfikuję hipotezę, że SOW wpisuje się w dążenie aktorów funkcjonujących w przestrzeni eurazjatyckiej do stworzenia świata wielobiegunowego.

W celu weryfikacji hipotezy głównej weryfikuję hipotezy szczegółowe: pierwsza uznaje, że współpraca Chin i Rosji w SOW od początku łączyła aspekt regionalny i globalny; druga zakłada, że aktualne i potencjalne rozszerzenie zwiększa znaczenie globalne omawianej instytucji; ostatnia przyjmuje, że pojawiający się splot nowych interesów i sprzeczności pomiędzy państwami członkowskimi i potęgami zewnętrznymi obrazuje specyfikę kształtowania się świata wielobiegunowego. W artykule korzystam z perspektywy geopolityki realizmu krytycznego, w której skupiam się na funkcjonowaniu ośrodków siły, interakcjach pomiędzy nimi oraz efektach dotyczących przestrzeni globalnej, regionalnej i lokalnej.

Rozważania są prowadzone z punktu widzenia rozwoju relacji zysk–zysk w stosunkach międzynarodowych.

Wykorzystuję następujące metody badawcze: historyczną, decyzyjną, systemową, porównawczą.

Marta A. Götz

Słowa kluczowe: euro, strefa euro, Polska, reforma, kryzys policy arrangement approach (PAA).

Rok 2019 – 15 rocznica członkostwa Polski w UE - jest okazją do refleksji nad faktem, że do tej pory kraj nie wstąpił do strefy euro (EZ). Niniejszy artykuł koncentruje się na kwestii przygotowań i postawy Polski wobec członkostwa w obszarze wspólnej waluty (PEA)

W artykule spojrzano na to przełomowe wydarzenie gospodarcze i polityczne, którym będzie wstąpienie do strefy euro, dokonując krytycznego przeglądu czterech elementów tego projektu: podmiotów, zasobów, zasad i prowadzonego dyskursu, tj. poprzez poprowadzenie dyskusji w ramach koncepcji PAA *policy arrangement approach*. Artykuł nie ma na celu dokonania oceny aktualnych propozycji reformy strefy euro, omówienia historii stosunków Polski z UE lub przedstawienia ryzyk i korzyści związanych z akcesją EZ.

Przeprowadzona analiza dostarcza wstępnych wniosków akcentujących specyfikę toczącej się dyskusji o przystąpieniu Polski do strefy euro.

Tomasz Grzegorz Grosse

Słowa kluczowe: neofunkcjonalizm, liberalne podejście międzyrządowe, konstruktywizm, perspektywa multi-teoretyczna, strefa euro

Celem artykułu jest próba wyjaśnienia kryzysu strefy euro w perspektywie trzech teorii w studiach europejskich: neofunkcjonalizmu, liberalnego podejścia międzyrządowego oraz konstruktywizmu.

Autor podjął się próby wypracowania wielostronnego lub multi-teoretycznego podejścia metodologicznego w naukach politycznych, zwłaszcza w studiach europejskich.

Podstawowym problemem w studiach europejskich jest to, że najczęściej naukowcy starają się opisywać kryzys w strefie euro z perspektywy jednej koncepcji teoretycznej, co nie wyjaśnia w pełni zjawisk kryzysowych. Dlatego w artykule postawiono hipotezę, że dla wyjaśnienia całokształtu omawianego kryzysu niezbędne jest odniesienie jednocześnie do kilku teorii.

Realizując cele artykułu autor zastosował odpowiednie metody badawcze (krytyczna analiza źródeł oraz wybrana literatura przedmiotu).

Jakub Grygutis

Słowa kluczowe: delegowanie pracowników, normy wymuszające swoje zastosowanie, rynek wewnętrzny UE, europejskie prawo pracy

Przedmiotem artykułu jest analiza art. 3 ust. 1a zmienionej 18 czerwca 2018 r. Dyrektywy 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników w ramach świadczenia usług. Przepis ten z perspektywy dyrektywy nie zmienia prawnego charakteru delegowania, lecz zmienia zakres przepisów prawa pracy ustanowionych w państwie przyjmującym. Przepis ten więc w istocie dzieli pracowników delegowanych na dwie grupy: delegowanych krótkoterminowo i długoterminowo.

Stawiam hipotezę, że rozróżnienie pracowników delegowanych długoterminowo od delegowanych krótkoterminowo ma doniosłe znaczenie prawne, albowiem od tego zależy określenie właściwych przepisów prawa pracy, które mają zastosowanie do danej grupy pracowników

W opracowaniu scharakteryzowano przesłanki aktualizacji statusu delegowania długoterminowego oraz analizy statutu pracownika w ramach takiego delegowania z perspektywy norm prawa międzynarodowego prywatnego. Częściowo statut pracowników delegowanych długoterminowo w prawie międzynarodowym prywatnym zbliżył się do pracowników migrujących korzystających ze swobody przepływu osób.

Stosowaną metodą badawczą w tekście jest metoda dogmatycznoprawna.

Natalia Kohtamäki

Słowa kluczowe: prawo międzynarodowe, internacjonalizacja, internalizacja, pluralizm, kosmopolityzm, integracja, globalizacja

Celem artykułu jest przedstawienie rozważań teoretycznych z zakresu umiędzynarodowienia mechanizmów zarządzania antykryzysowego.

Umiędzynarodowienie porządków normatywnych stało się w ostatnich dekadach faktem dokonany. Pesymiści, wieszczący w tym kontekście koniec państwa narodowego, uważają, że tego typu procesy oznaczają destrukcję państwowych porządków prawnych. Intensyfikacja wysiłków prawodawczych ma miejsce szczególnie w sytuacji kryzysowej, kiedy to deregulacja w różnych sektorach zintegrowanego rynku ma stanowić remedium zapobiegające przyszłym kryzysom i stabilizujące istniejące zaburzenia w konkretnym obszarze gospodarki. Teoretycy prawa patrzą na te zmiany bardziej optymistycznie, analizując interakcje pomiędzy różnymi systemami normatywnymi w środowisku międzynarodowym.

Problem badawczy dotyczy celowości rozwiązań normatywnych w ramach umiędzynarodowionych ram normatywnych i instytucjonalnych w sytuacji kryzysowej.

Podstawowe hipotezy badawcze dotyczą: (a) celowości działań regulacyjnych na szczeblu ponadnarodowym / międzynarodowym; (b) włączania procesów europeizacji prawa administracyjnego służącego m.in. stabilizacji rynków (np. rynek bankowy) w procesy globalizacji prawa; (c) rozumienia legitymizacji działań organów prawodawczych w kontekście kształtowania pluralistycznego / kosmopolitycznego porządku normatywnego (przenikanie się systemów prawnych).

Artykuł stanowi analizę teoretycznoprawną stosowanej w doktrynie prawa europejskiego siatki pojęciowej.

Miłosz Malaga

Słowa kluczowe: rynek wewnętrzny Unii Europejskiej – naruszenie rynku wewnętrznego – wzmocniona współpraca – warunki dopuszczalności wzmocnionej współpracy – patent europejski o jednolitym skutku

Celem niniejszego artykułu jest ustalenie znaczenia prawnego pojęcia „naruszenia rynku wewnętrznego”. Jest to nie tylko ogólne pojęcie prawa unijnego, ale również konkretna, negatywna przesłanka zastosowania procedury wzmocnionej współpracy w prawie Unii Europejskiej. Problem ma znaczenie zarówno z perspektywy teoretycznej, jak również praktycznej.

Po pierwsze, dotyczy on wyboru metody wykładni wspomnianego pojęcia – w szczególności, gdy uwzględnia się fakt, że w analizowanym przypadku Trybunał Sprawiedliwości UE korzysta jedynie z argumentów o charakterze gospodarczym (pragmatycznym), nie stosując metod wykładni prawa.

Po drugie, odpowiednia interpretacja pojęcia „naruszenia rynku wewnętrznego” pozwoliłaby dojść do wniosku o niedopuszczalności stosowania procedury wzmocnionej współpracy w określonych sytuacjach. Dla realizacji tak określonego celu najpierw przedstawiono w skrócie instytucję wzmocnionej współpracy oraz jej dotychczasowe zastosowanie w prawie unijnym.

Przeanalizowano także orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE dotyczące przypadków wdrożenia wzmocnionej współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem wykładni pojęcia „naruszenia rynku wewnętrznego”.

Na tym tle skonfrontowano zastosowane przez TSUE metody wykładni z projektem systemu jednolitej ochrony patentowej, który miałby być wprowadzony w ramach rynku wewnętrznego za pośrednictwem procedury wzmocnionej współpracy.

Artur Niedźwiecki

Słowa kluczowe: teoria liberalna, dezintegracja, Brexit, Unia Europejska

Celem tego artykułu jest analiza przydatności liberalnego paradygmatu stosunków międzynarodowej do badań naukowych mających za zadanie eksplanację tendencji dezintegracyjnych rozgrywających się w ramach niektórych instytucji polityki światowej. Warto podjąć refleksję na temat możliwości użycia tej teorii do analizy procesów dekompozycyjnych, które można dostrzec przykładowo w Europie.

W pracy postawiono hipotezę opierającą się na konstatacji, że wartość badawcza myśli liberalnej, zwłaszcza w zakresie eksploracji przyczyn, przebiegu, a także następstw zjawisk erozyjnych dotyczących rozmaite reżimy międzynarodowe, charakteryzuje się wprawdzie określonymi ograniczeniami, jednak wybrane jej elementy wciąż pozostają aktualne. Biorąc pod uwagę powyższe, liberalna teoria została przedstawiona przez pryzmat tez czołowych badawczy polityki zagranicznej, reprezentujących różne nurty analizy spraw międzynarodowych.

Użyta w tej pracy konceptualizacja jakościowa doprowadziła do wygenerowania metody badawczej, która następnie została wykorzystana do refleksji nad problematyką dezintegracji gremiów ponadnarodowych. Zawarta w artykule procedura naukowa ma na celu próbę ujęcia nowego fenomenu dezintegracji, którego przykładem jest perspektywa secesji Wielkiej Brytanii z unijnej wspólnoty, w karby jednego z bardziej znanych paradygmatów stosunków międzynarodowych.

Marek Nowak

Słowa kluczowe: emigracja, implant pamięci, pamięć społeczna, Muzeum Emigracji w Gdyni

Celem tekstu jest zastosowanie płaszczyzny konceptualizacyjnej zaproponowanej wraz z pojęciem „implantów pamięci” do fenomenu emigracji. Posłużenie się tytułową kategorią wymaga zabiegu rekonceptualizacji, który dokonany został w oparciu na stanowiskach Mariana Golki i Floriana Znanieckiego.

Autor przechodząc chronologicznie do kolejnych etapów procesu badawczego, proponuje roboczą definicję pojęć, by następnie zastosować szkicowaną koncepcję do opisu konkretnego przypadku: ekspozycji muzealnej Muzeum Emigracji w Gdyni.

Wnioski z zaproponowanej analizy zmierzają do opisu treści narracji migracyjnej muzeum, uchwycenia momentów implantowania pamięci oraz ilustracji mechanizmów działania implantów. Wskazuje jednocześnie, przynajmniej potencjalnie, czynniki kulturowe pozwalające zrozumieć masowość zjawisk w odniesieniu do polskich doświadczeń wychodźstwa.

Artykuł ma status jakościowej eksploracji, w oparciu o neoklasyczne podejście do teorii Floriana Znanieckiego, w tym tegoż koncepcji wartości i współczynnika humanistycznego oraz interpretacji współczesnej koncepcji implantu pamięci, rozwijanej w środowisku poznańskich socjologów.

Materiał monograficzny zgromadzony został na podstawie dwukrotnych odwiedzin Muzeum Emigracji we wrześniu 2018 r.

Beata Ociepka

Słowa kluczowe: lokacja, powrót do Europy, geopolityka, Unia Europejska, Polska, branding.

Celem tego artykułu jest przedstawienie koncepcji lokacji państwa, jako działania rządów na rzecz konstrukcji położenia geopolitycznego państwa i jego międzynarodowej roli, na przykładach związanych z procesami integracyjnymi w Europie.

Autorka tekstu wychodzi z założenia, że podstawowe narzędzia lokacji państw to bardzo popularne w ostatnich dwudziestu latach dyplomacja publiczna i kształtowanie marki państwa.

Przyjmuje hipotezę, iż mimo zakorzenienia w konstruktywistycznych teoriach stosunków międzynarodowych, koncepcja lokacji nie jest sprzeczna z ujęciami realistycznymi. Aby ją zweryfikować, autorka konfrontuje podstawy ujęć geopolitycznych z nurtem „zwrotu przestrzennego” w naukach społecznych. Prowadzi analizę na przykładzie Polski i państw bałtyckich. Zakłada, że centralnie w Europie położona Polska, państwo średniej rangi, stanowi przypadek, który poddaje się lokacji.

Wprowadza elementy analizy dyskursu, wskazując na te narracje w dyskursie polityki po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r., w których zawarte były metafory orientacyjne, przesuwające Polskę ze wschodu na zachód, następnie na północ, a w końcu wprowadza pojęcie lokowania wahadłowego, pokazując ponowne zakorzenienie Polski w Europie Środkowej, „między morzami”.

Marta Ryniewska-Kieldanowicz, Magdalena Ratajczak

Słowa kluczowe: Unia Europejska, dyplomacja kulturalna, międzykulturowość, dialog międzykulturowy, różnorodność

Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie czym jest dyplomacja kulturalna, jakimi narzędziami i instrumentami dysponuje, oraz wreszcie wskazanie czy UE ma strategię DK i jaką rolę pełni w niej kwestie komunikacji międzykulturowej? Dyplomacja kulturalna jest rozumiana za Miltonem C. Cummingssem jako wymiana myśli, informacji, systemów wartości, tradycji, wierzeń i innych aspektów kultury, z zamiarem propagowania wzajemnego zrozumienia.

Zakładamy, że unijna dyplomacja kulturalna jest istotnym elementem kształtowania stosunków UE z resztą świata, a więc odgrywa rolę w budowaniu wizerunku UE oraz realizacji jej politycznych interesów.

Hipoteza badawcza, którą stawiamy brzmi: dyplomacja kulturalna jest narzędziem służącym do odbudowy wspólnoty europejskiej i może stać się szansą na stworzenie pomostu łączącego UE ze światem.

Wykorzystane w artykule metody badawcze to przede wszystkim gromadzenie i obserwacja faktów, która opierała się na analizie źródeł: oficjalnych dokumentów unijnych: deklaracji, komunikatów, raporty, czy debat parlamentarnych. Inne źródła, które były pomocne to ekspertyzy specjalistów, raporty instytucji, a także firm, które na zlecenie Komisji Europejskiej i Komitetu Regionów realizują działania komunikacyjne.

Jan Wiktor Tkaczyński

Słowa kluczowe: państwa Europy Środkowo-Wschodniej, gospodarka rynkowa, gospodarka planowa, transformacja

Przy zastosowaniu analizy komparatystycznej jako metody badawczej procesu transformacji systemowej w państwach Europy Środkowo-Wschodniej zapomina się, że przejścia od gospodarki rynkowej do gospodarki planowej dokonano po roku 1945 w tej części naszego kontynentu po wielokroć.

Celem artykułu jest przypomnienie tego oraz sprecyzowanie problemu badawczego, jakim jest zjawisko odwrotne, czyli przejście od omnipotencji państwa w gospodarce do zgody na działanie praw rynku.

Umożliwia to postawienie głównej hipotezy, iż Polska może uchodzić zasadnie nie tylko za prekursora tych zmian (co w samo sobie jest wysoce nobilitujące), ale głównie za królika doświadczalnego (co bez wątplenia gdy się nim jest, już takie nie jest). Jakkolwiek by tę pierwszą bądź drugą perspektywę oceniać, jedno nie podlega dyskusji: wpływ czynników zewnętrznych na sam przebieg transformacji.

Hipotezy robocze wskazują, które z nich, w jakiej kolejności, a wreszcie w jakiej skali mogą uchodzić za pierwszorzędne dla jej sukcesu, co nadal budzi spory, nawet po blisko 30 latach od rozpoczęcia transformacji w naszej części Europy.

Sebastian Wojciechowski

Słowa kluczowe: terroryzm, terroryzm w Unii Europejskiej, Europol, Eurojust, matryca zagrożenia terrorystycznego

Głównym celem tekstu jest ukazanie istoty oraz charakterystyki współczesnego terroryzmu występującego w Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem raportów zaprezentowanych przez *Europol* i *Eurojust* w latach 2017-2019. Wśród analizowanych kwestii poruszono m.in. problem zagrożenia terrorystycznego ze strony dżihadystów, lewicowych oraz prawicowych ekstremistów czy separatystów.

Przeanalizowano też, odwołując się do danych *Eurojustu*, zagadnienie osób aresztowanych i skazanych w UE za działalność terrorystyczną. Pierwszą hipotezą jest

stwierdzenie, że poziomu współczesnego zagrożenia terrorystycznego, w tym także na terytorium UE, nie można oceniać tylko i wyłącznie w oparciu o informacje dotyczących liczby nieudanych, udaremnionych i przeprowadzonych ataków. Choć jest to ważny determinant, należy go uzupełnić o inne kluczowe czynniki, takie jak liczba aresztowanych z powodu terroryzmu czy wskaźnik orzeczeń sądowych odnoszący się do osób skazanych za działalność terrorystyczną.

Trzy wskazane powyżej komponenty tworzą tzw. matrycę zagrożenia terrorystycznego występującego w danym okresie na wskazanym terytorium. Druga hipoteza głosi, że terroryzm występujący na terytorium UE ma charakter hybrydowy i obejmuje trzy główne aspekty. Pierwszy z nich związany jest z stosowaniem przez terrorystów różnych i wciąż nowych elementów taktyki czy strategii. Drugi odnosi się do możliwości atakowania bardzo różnorodnych celów w oddalonych od siebie miejscach związanych na przykład z infrastrukturą krytyczną, handlem, turystyką, sportem i rekreacją itd. Natomiast trzeci aspekt dotyczy zróżnicowanej motywacji ideologicznej terrorystów. Ma ona nie tylko charakter islamistyczny, ale także m.in.: separatystyczny, skrajnie prawicowy czy lewicowy, tzw. jednej sprawy lub inny.

Główne metody badawcze wykorzystane w tekście to: analiza porównawcza, ujęcie systemowe oraz instytucjonalno-prawne.

Izabela Wróbel

Słowa kluczowe: zasada prawna, system prawny UE, solidarność, zasada solidarności między państwami członkowskimi UE, koncepcja solidarności elastycznej w UE

W ostatnich latach, w nawiązaniu do tego, co przyjęło się nazywać „kryzysem migracyjnym 2015 r.”, w państwach członkowskich Unii Europejskiej i na forum jej instytucji dużo się mówi o solidarności w Unii, zarówno jako wartości, jak i zasadzie prawnej. Solidarność również miałyby znajdować się „w stanie kryzysu”, a co za tym idzie – cały projekt integracji europejskiej.

Celem artykułu jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy rzeczywiście mamy do czynienia ze zmierzchem prawnej zasady solidarności między państwami członkowskimi Unii, czy wręcz przeciwnie – jej renesansem. W związku z tym do poruszanych zagadnień należą: kwalifikacja solidarności w systemie prawnym Unii (relacje między wartością i zasadą w ujęciu traktatowym, sposób wyrażania zasady w Traktatach), rozumienie zasady solidarności między państwami członkowskimi w doktrynie i judykaturze oraz rola tej zasady w orzecznictwie sądów unijnych, a także jej skuteczność i perspektywy (przestrzeganie przez państwa członkowskie, miejsce w rozważaniach nad przyszłością Unii, koncepcja solidarności elastycznej).

Weryfikacji podlega hipoteza, że – wbrew powszechnemu przekonaniu - zasada solidarności między państwami członkowskimi wkroczyła obecnie w jeden z najlepszych okresów w swej historii jako wartości i zasady systemu prawnego Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej.

Wykorzystane są przy tym metody badawcze teoretycznoprawna i dogmatycznoprawna. Wynikiem jest wniosek, że solidarność między państwami członkowskimi pozostaje centralną zasadą systemu prawno-instytucjonalnego Unii, nie tracąc swej siły oddziaływania politycznego i przede wszystkim zdolności wywoływania (pośrednio) skutków prawnych. Kryzys migracyjny i postawa części państw członkowskich przyczyniły się do rozkwitu zasady solidarności jako przedmiotu refleksji nad prawem i przyszłością Unii.

,

-